

42.Klap

Prinsjesdag 2008

Iedereen krijgt zijn deel; klappen bedoel ik. Allemaal redelijk te overleven in mijn geval; ik mag me gelukkig prijzen. De eerste was een letterlijke klap, terwijl ik onder een brug door schaatste; later volgde de figuurlijke variant, iets emotioneler, en in bonte variatie - het zijn privé-zaken waar de lezer in elk goedkoop romannetje een beter voorbeeld van aantreft, zodat ik daaraan voorbij kan gaan. Als derde kwam de overdrachtelijke klap. Die was pijnlijk - voor de geest wel te verstaan - en had verstrekkende gevolgen, ook voor u, lezer, want die klap had maatschappelijke relevantie zodat ik hem alshetware ook plaatsvervangend incasseerde. Daar tegenover stond dat ik niet de enige was die die klap als zodanig ervoer. Het was als het ontdekken van het klappen van de zweep, niet zo direct als de zweep zoals die op de ruggen van slaven beukte, maar wel afkomstig van een overdrachtelijke zweep. De premier had daarover openlijk gesproken, toen hij de VOC als zijn voorbeeld noemde. Soms daalde die zweep neer op de boeren van Oene, Kootwijkerbroek en Sprang-Capelle, die zeven jaar geleden hun vee kwijtraakten. Soms kwam die zweep neer op ondernemingen die echter voor de minder scrupuleuze staats-VOC een concurrent betekenden. Soms kwam hij neer op de inspreker die ontdekte dat hij slechts als goedkoop schuurpapier diende voor ambtelijke oneffenheden. Soms kwam hij neer op een gesneuvelde soldaat die men iets wijs had gemaakt omtrent onze superieure staatsvorm. Maar laat ik voor de draad komen, de overdrachtelijke klap was de ontdekking dat onze overheid niets anders was dan een onbetrouwbare bondgenoot; fluweelgehandschoend, dat wel. Zelfs in die mate dat zij alles in het werk stelt om ons met mooie verhaaltjes eerst te boeien om ons daarna als makke schapen als individu, als mens, de grond in te boren. Een afschuwelijke ontdekking. Zoals al eerder in de geschiedenis begint het met de controle over het onderwijs; of het nu door de middeleeuwse kerk is, of door onze moderne bevoogding. Middels de "gratis schoolboeken" is zelfs een begin gemaakt aan de uniformering van het lesmateriaal. Terwijl de Sovjets een planeconomie oplegden, richten wij ons op een planmatig gestuurd onderwijs, zorg, kunst, media en wetenschap - een opgelegde plancultuur dus. De ideale mens is daarin vervangen door de ideale consument in de verzorgingsstaat. Het communistische wiel en de fascistische as, zij moeten en zullen opnieuw worden uitgevonden. Het communisme was een wiel om een slechts in theorie bestaande as, zodat de economie niet uit eigen motivatie kon draaien. Het fascisme was een door nationale sentimenten aangejaagde as, maar kon evenmin vooruitkomen omdat er geen constructief wiel aan zat; het kon alleen, de geconfisqueerde buit verdelend, voor de ideale nationale mens vertoon en uniformen scheppen en zichzelf opbrandend oorlogvoeren. Thans wordt (in plaats van economische diversiteit zoals bij de Sovjets) onze culturele diversiteit zijn eigen motivatie ontzegd en de mens zelf aan financiële (in plaats van aan militaire) belangen uitgeleverd. Aldus dreigt er, als ik het goed zie, van beide systemen - over de rug van consumerende pionnen in een plancultuur - een *joint venture* te ontstaan die de hele samenleving controleert en opkoopt. We gaan voor goud, als het maar gemunt is. Om dat te maskeren worden we bezig gehouden met optochten, met kamerdebatten als TV-geleide peepshows en met (1) belasting-, (2) ruimtelijke ordenings-, (3) gezondheids- en (4) onderwijswetgeving - vier pijlers van de democratie - gericht op sociale desintegratie en macht. Denk aan (ad 1) de vele aftrekposten voor de bevoorrechten, (ad 2) de dichtgetimmerde, allocatief in plaats van defensief geredigeerde bestemmingsplannen die vervolgens aan een projectontwikkelaar worden verkocht (omdat de gemeente als gevolg van een door de lobby uitgebuite lacune in de wet niet mag onteigenen van giganten die een grondpositie hebben ingenomen), en aan de verkettering van alternatieven in de twee andere gebieden. En volgens de Troonrede weer 20 nieuwe wetjes voor bepaalde categorieën; die dus ook gecontroleerd moeten worden. (Zie nr. 36.) Rest de vraag: Hoe is het mogelijk dat we met z'n allen een totalitair systeem gecreëerd hebben waarin, in de gedaante van carrière-ambtenaren en politici en gecamoufleerd door sociale intelligentie, de slechtste eigenschappen van een mens komen bovendrijven? Wanneer weigert H.M. de Koningin om zich nog langer voor dat gouden karretje te laten spannen?

Uw columnist, V.L.